

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 706) 64 715, faks.(8 706) 64 820, el. p. info@enmin.lt , http://www.enmin.lrv.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-08-

Nr. (1.20-05 E)

PAKARTOTINIS ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ TEIKIMAS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija) pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo projektą (toliau – ADĮ projektas) ir su juo susijusius Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektus (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektais siekiama mažinti transporto sektoriaus poveikį klimato kaitai, numatant, kad 2030 metais atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su bendruoju galutiniu energijos suvartojimu transporto sektoriuje, sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų. Tuo tikslu skatinti naudoti degalus iš atsinaujinančių energijos išteklių ir kitus alternatyviuosius degalus, palaipsniui didinant transporto sektoriaus energijos šaltinių įvairovę, modernizuojant ir atnaujinant transporto priemonių parką ir mažinant transporto sektoriaus priklausomybę nuo iškastinių naftos degalų importo.

Siekiant Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje įtvirtintų tikslų ir remiantis Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytais priemonėmis, Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme įtvirtinami pagrindiniai uždaviniai:

- didinti biodegalų naudojimo apimtį, nustatant didesnius įpareigojimus degalų tiekėjams ir įtvirtinant įpareigojimus pažangiųjų biodegalų naudojimui;
- įtvirtinti biodegalų ir kitų degalų iš atsinaujinančių išteklių naudojimo mechanizmą ir nustatyti efektyvesnę degalų tiekėjų kontrolės ir priežiūros sistemą;
- skatinti transporto sektoriaus elektrifikaciją ir tam reikalingos infrastruktūros įrengimą, nustatant tikslus elektromobilių parko plėtrai;
- įsteigti Darnaus judumo fondą, kurio lėšomis būtų finansuojama alternatyviųjų degalų infrastruktūra ir perėjimas prie netaisomos transporto priemonių parko;
- plėtoti alternatyviųjų degalų infrastruktūrą, nustatant minimalius reikalavimus dujinių degalų infrastruktūros plėtrai, alternatyviųjų degalų naudojimą susiejant su degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui;
- įtvirtinti žaliesiems viešiesiems transporto priemonių ar jomis teikiamų paslaugų pirkimams taikomus reikalavimus.

Kartu su Įstatymu projektais pateikiama apibendrinta informacija apie Įstatymų projektais sprendžiamas problemas, siūlomas problemų sprendimo priemonės, priemonių kaštus ir laukiamus rezultatus transporto sektoriuje.

I. Sprendžiamos problemos	<p>1) Atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) dalis galutiniame transporto sektoriaus energijos suvartojimo balanse 2018 m. siekė 4,33 proc. Nacionalinėje energetikos nepriklausomybės strategijoje 2030 m. siekiama 15 proc. 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją numatė, kad 2020 m. AEI dalis transporto sektoriuje turėtų sudaryti ne mažiau kaip 10 proc., palyginti su bendru galutiniu transporto sektoriaus energijos suvartojimu, o nauja redakcija išdėstyta 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (toliau – Direktyva 2018/2001) numato, kad AEI dalis transporto sektoriuje turėtų pasiekti ne mažiau kaip 14 proc.</p> <p>2) Degalų ir biodegalų tiekimo grandinėje nėra užtikrinama pakankama kontrolė, Vartotojų teisių apsaugos tarnyba kontroliuoja tik mažmeninėje degalų prekybos rinkoje tiekiamų degalų atitiktį kokybės standartams ir tvarumo kriterijams. Įmaišomų degalų kiekio kontrolė nėra vykdoma, todėl iš esmės kyla pagrįstų rizikų, kad ne visais atvejais yra užtikrinamas reikalaujamas biodegalų kiekis degaluose. Nėra aišku, ar degalų maišymas yra tinkamai vykdomas didmeninės prekybos degalais vietose, akciziniuose sandėliuose ar terminaluose. Vartotojų teisių apsaugos tarnyba šiuo metu neturi techninių galimybių nustatyti sintetinių degalų kiekio kiekviename benzino ar dyzelino litre, tam reikalinga papildoma laboratorinė įranga.</p> <p>3) Lietuvos transporto sektoriuje nuo 2010 iki 2018 m. degalų ir energijos suvartojimas padidėjo 42 proc., o dyzelino suvartojimas nuo 2010 m. padidėjo 11 proc. ir 2018 m. sudarė 74 proc. visų transporto sektoriuje suvartojamų degalų. 90 proc. visų degalų transporto sektoriuje suvartojo kelių transportas, o viešojo transporto parkuose ir kroviniame transporte dominavo dyzelinės transporto priemonės, naudojančios iškastinį kurą. Kyla didelis poreikis pereiti prie modernaus ir efektyvaus transporto, optimizuojant transporto ir alternatyviųjų degalų panaudojimo infrastruktūrą, ją elektrifikuojant ar naudojant alternatyviuosius degalus.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>1) Nustatomi didesni įpareigojimai degalų tiekėjams patiekti degalus iš AEI (2030 m. ne mažiau kaip 16,8 proc.).</p> <p>2) Numatoma, kad fizinis biodegalų įmaišymas turėtų vykti visus metus (prieš tai žiemos laikotarpiu buvo galima nemaišyti).</p> <p>3) Nustatoma biodegalų įpareigojimų sistema, leidžianti tikslų siekti keliais būdais: atliekant biodegalų įmaišymus į benziną ir dyzeliną arba įsigyjant degalų iš AEI apskaitos vienetų iš kitų degalų tiekėjų.</p> <p>4) Įtvirtinamas efektyvesnis kontrolės mechanizmas, apimantis visą degalų ir biodegalų tiekimo grandinę, praplečiant Vartotojų teisių apsaugos tarnybos atliekamų fizinių patikrinimų apimtį ir galutinį vertinimą pavedant Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba), kuri būtų atsakinga už įpareigojimų įgyvendinimo priežiūrą ir įvertinimą kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje.</p> <p>5) Suteikiami Tarybai įgaliojimai jos nustatyta tvarka paskirti ADI projekte numatytas sankcijas už įpareigojimų nevykdymą.</p> <p>6) Nustatomi elektros energijos naudojimo tikslai, kad iki 2030 m. pirmą kartą registruojamų elektromobilių skaičius turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. metinių pirkimų sandorių. Siūloma įtvirtinti nuostatą, kad nuo 2030 m. nauji N1 klasės automobiliai su vidaus degimo varikliais nebegalėtų būti registruojami. Siekiama numatyti, kad finansinė parama įsigyjant grynuosius elektromobilius galėtų būti taikoma, kol transporto priemonių skaičius pasieks</p>

	<p>ne mažiau kaip 10 proc. viso automobilių parko.</p> <p>7) Numatoma, kad nuo 2023 m. statomose arba rekonstruojamose degalinėse būtų įrengiamos elektromobilių įkrovimo priemonės.</p> <p>8) ADI projekte įtvirtinamomis nuostatomis užtikrinama minimali alternatyviesiems degalams naudoti reikalingos infrastruktūros plėtra.</p> <p>9) Sukuriamas Darnaus judumo fondas, kuris būtų finansuojamas iš surenkamų tikslinių transporto priemonėms taikomų mokesčių. Numatoma, kad fondo lėšos galėtų būti skiriamos savivaldybėms ir verslo subjektams, siekiantiems įgyvendinti projektus, susijusius su alternatyviųjų degalų naudojimu, taip pat ir fiziniams asmenims įsigyti alternatyviais degalais varomas transporto priemonės ar norintiems atsisakyti automobilio ir naudotis viešojo transporto ar automobilių dalijimosi paslaugomis.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Siekiant įgyvendinti numatytus tikslus, Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų (toliau – NEKS) plano makroekonominio vertinimo metu buvo apskaičiuotas prognozuojamas bendras lėšų poreikis transporto sektoriuje – 152 mln. eurų planuojama panaudoti pažangiųjų biodegalų (įskaitant biometano dujas) gamybos plėtrai finansuoti, skiriant šias lėšas iš valstybės biudžeto, Klimato kaitos programos (toliau – KKP) lėšų, Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų bei kuriamos Europos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų.</p> <p>Atliekant NEKS plano makroekonominį vertinimą, apskaičiuotas preliminarus viešųjų lėšų poreikis finansuojant transporto priemonių parko infrastruktūros atnaujinimą iki 2030 m. gali siekti iki 1 726 mln. eurų. Dalį šios sumos tikimasi paskirstyti per Darnaus judumo fondą, kitos lėšos būtų naudojamos iš KKP, ES struktūrinių fondų bei kuriamų ES Teisingo perėjimo fondo ir Europos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų.</p> <p>ADI projektu įtvirtinamoms naujoms institucijų funkcijoms atlikti identifikuotas lėšų poreikis. Vertinant reikalingus žmogiškuosius išteklius, reikalingus papildomus administracinius resursus, informacinių technologijų sistemoms sukurti reikalingas išlaidas ir naujų laboratorinių tyrimų poreikį, buvo nustatytas preliminarus valstybės biudžeto lėšų poreikis atskiroms institucijoms 2021 m., 2022 m. ir tolesniems laikotarpiais.</p> <p>Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai reikalingos išlaidos sudaro 270 tūkst. eurų.</p> <p>Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai reikalingos išlaidos sudaro 172 tūkst. eurų.</p> <p>Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Muitinės departamentui reikalingos papildomos vienkartinės išlaidos (iki 60 tūkst. eurų) technologiniam Akcizų informacinės ir Muitinės deklaracijų apdorojimo sistemų susiejimui su ADI projektu kuriama DAEI apskaitos vienetų sistema.</p> <p>Fizinių mokslų ir technologijų centrui (toliau – FMTC) reikalingi papildomi asignavimai (100 tūkst. eurų) laboratorijos įrenginiams atnaujinti ir tyrimų apimčiai išplėsti. Taip pat reikalingos lėšos (20 tūkst. eurų) FMTC laboratorijos akreditacijai, kuri reikalinga, kad FMTC atliktų tyrimų išvados būtų teisiškai pagrįstos.</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Padidinus atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) dalį transporto sektoriuje būtų sumažinamas klimato kaitos poveikis, pasiekus 15 proc. AEI dalį transporto sektoriuje ADI projekte numatomomis priemonėmis galima sumažinti ŠESD išmetimus iki 670 tūkst. tonų CO₂, jeigu būtų pakeičiamas dyzelinis kuras.</p> <p>Būtų modernizuojamas viešojo transporto parkas, įsigyjant efektyvesnius, mažiau taršesnius ir modernesnius viešajam susisiekimui naudojamus</p>

	<p>autobusus.</p> <p>Būtų sudarytos galimybės ir paskatos pažangiųjų biodegalų gamybos įrenginiams įrengti, kurios visoje šio energetikos produkto grandinėje galėtų sukurti papildomų nuolatinių darbo vietų (iki 5 nuolatinių darbo vietų vienoje gamybos įmonėje).</p> <p>Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano makroekonominio vertinimo metu buvo nustatyta, kad Lietuvos transporto sektoriaus pridėtinė vertė, tikėtina, bus vidutiniškai 2,23 proc. didesnė.</p> <p>Energetikos ministerija taip pat yra inicijavusi viešąjį pirkimą, kuris turėtų identifikuoti ADI projekto nuostatų poveikį degalų kainoms galutiniams vartotojams, taip pat įtaką konkurencinėms sąlygoms ir srities darbo vietoms. Pirmųjų išvadų laukiama šių metų rugsėjį.</p>
--	---

ADI projektu įgyvendinamos 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo, 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1161, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones, nuostatos. Įstatymų projektai taip pat prisideda prie Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatų įgyvendinimo.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodikos patvirtinimo“, atliktas Įstatymų projektų teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.

Įstatymų projektai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Įstatymų projektai 2020 m. kovo 10 d. ir 2020 m. gegužės 25 d. buvo teikti išvadoms gauti suinteresuotiems asmenims. 2020 m. balandžio 23 ir 24 d. ir 2020 m. birželio 26 d. Energetikos ministerijoje įvyko pasitarimai Įstatymų projektams teiktoms pastaboms aptarti. 2020 m. rugpjūčio 17 d. buvo gautos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos, kurios buvo suderintos darbo tvarka ir atitinkamai pakoreguoti Įstatymų projektai.

Įstatymų projektai svarstyti 2020 m. rugpjūčio 11 ir 18 d. tarpinstituciniuose ministerijų atstovų pasitarimuose, kuriuose institucijos ir suinteresuotieji subjektai darbo tvarka pateikė pastabas. Įvertinus pastabas ir pasiūlymus, buvo atitinkamai pakoreguoti Įstatymų projektai ir lydimieji dokumentai:

- atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos pastabas, buvo pataisytas ADI projektas dėl viešiesiems pirkimams keliamų reikalavimų išimčių taikymo;
- atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pastabas, buvo patikslintas aiškinamasis raštas dėl viešųjų lėšų poreikio įgyvendinant Įstatymų projektais įtvirtinamas nuostatas;
- atsižvelgiant į Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos darbo tvarka pateiktas pastabas, buvo patikslintos nuostatos dėl įpareigojimų degalų tiekėjams kontrolės mechanizmo ir atitinkamų institucijoms taikomų funkcijų detalizavimo, pasiūlytos ADI projektui suteikiančios daugiau aiškumo papildomos sąvokos;

Pastabos dėl degalų iš AEI apskaitos vienetų sistemos reglamentavimo, viešųjų ir pusiau viešų elektromobilių įkrovimo prieigų informacinės sistemos darbo tvarka buvo derinamos su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, taip pat šias nuostatas įvertino Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė. Suderinus su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe, Įstatymų projektai buvo atitinkamai pakoreguoti.

Biodegalų asociacijos pastabos įvertintos 2020 m. liepos 17 d. derinimo pažymyje, taip pat pridedamoje derinimo pažymyje.

2020 m. rugpjūčio 18 d. buvo gautos papildomos pastabos iš Lietuvos SGD platformos, į kurias buvo atsižvelgta iš dalies, o argumentai, kodėl į tam tikras pastabas nebuvo atsižvelgta, išdėstyti pridedamoje derinimo pažymyje.

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Klimato kaitos valdymo grupės vyriausiasis specialistas Aurimas Salapėta (tel. (8 5) 203 4667, papild. 3, el. p. aurimas.salapeta@enmin.lt), vyriausiasis specialistas Sergej Garbar (tel. (8 5) 203 4667, papild. 4, el. p. sergej.garbar@enmin.lt), ministro patarėja Gintarė Krušnienė (tel. (8 5) 203 4354, el. p. gintare.krusniene@enmin.lt) ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos Tinklų ir tarptautinių ryšių departamento Plėtos ir logistikos skyriaus patarėja Aistė Gasiūnienė (tel. (8 5) 239 3958, el. p. aiste.gasiuniene@sumin.lt), Kelių ir oro transporto politikos grupės vyriausiasis specialistas Laurynas Buzys (tel. (8 5) 239 3825, el. p. laurynas.buzys@sumin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo projektas, 23 lapai.
2. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, 2 lapai.
3. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
4. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
5. Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
6. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 12 lapų.
7. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 3 lapai.
8. Administracinės naštos vertinimo ataskaita, 4 lapai.
9. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 6 lapai.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
11. Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 5, 6, 8, 11, 12, 32, 35, 36, 37, 39 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų derinimo pažyma, 46 lapai.
12. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo ir Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės aktų atitikties lentelė, 36 lapai.
13. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2019/1161/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemonės, ir Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės aktų atitikties lentelė, 7 lapai.
14. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir Lietuvos Respublikos nacionalinės teisės aktų atitikties lentelė, 191 lapas.

Energetikos ministras
Vaičiūnas

Žygimantas